

Waarnemingen bij een actief nest van de Blauwkeel ara's *Ara glaucogularis* in de provincie Beni van Bolivia. (pag.2-3)

Tekst en foto's van Bent en Birthe Pedersen

We waren zojuist uit Santa Cruz in midden Bolivia vertrokken nadat we er enige tijd de Roodoor ara's hadden geobserveerd. Het wondermooie gezicht van deze prachtige vogels was nog vers in ons geheugen, toen we landen in de stad Trinidad, hoofdstad van de provincie Beni en gelegen in het noordelijk deel van Bolivia.

Het was 11 oktober 2001, de tijd 1 uur 's morgens en het weer warm en vochtig toen we bij aankomst werden begroet door dhr Fellman Bogarth. Dhr. Bogarth is verbonden met 'Green Bolivia' en met zijn gedegen kennis van het gebied ten noorden van Trinidad was hij de perfecte gids voor onze observaties van de Blauwkeel ara's.

Savannen, wildlife en veeranches

Vanuit Trinidad reden we richting de ranch San Miguel die gedurende onze observaties van de Blauwkeel ara's onze basis was. Een betrouwbare 4x4 pick-up truck is essentieel voor het rijden op kleiachtige 'wegen', die snel in een zee van modder verandert als het gaat regenen.

De afstand naar de ranch is 120km en neemt meestal 3½ uur in beslag bij non-stop

doorrijden. Echter, vanwege de overvloed aan wildlife onderweg deden we er veel langer over teneinde nandoes, ooievaars, parkieten, capybara's, kaaimannen en vele andere soorten. De Blauwkeel ara is endemisch in dit gebied, de Llanos de Mojos wat een savanne is die per seizoen onder water staat met grotere en kleinere bossen als 'eilanden' van verschillende palmsoorten en gemixte vegetatie, rivieren, stromen en plassen. Grote ranches omringen gedeeltelijk de gebieden en hebben een intensieve veehouderij. In het algemeen gaan veehouderij en wildlife in dit gebied goed samen. Echter, een groot ecologisch probleem tijdens het droge seizoen (augustus-oktober) is het afbranden van gras om de kwaliteit van weidegrond, als het regenseizoen rond december begint, te bevorderen.

De nestplaats

Elke morgen verlieten we de ranch bij ochtendgloren (5.30u) en hadden 50min nodig om langs een gravelpad en door de savanne te komen naar een 'palmeiland', waar een paar Blauwkeel ara's twee kuikens grootbracht in een nest gemaakt in een motacú palm *Attalea phalerata*.

Het 'Isla Paraba' (ara eiland) was 300x250m groot en werd overheerst door *Attalea phalerata* palmen.

De nestpalm stond 25m van de ringweg van het eiland en was vrijstaand behalve met zijn punten van de bladeren van naburige palmen. Van hieruit hoefden de ara's maar een paar vleugelslagen te doen om de nestpalm te bereiken. De bovenste twee meter van de nestpalm was hol, met twee ingangen op één meter hoogte naar het oosten en westen. We schatten een diameter van 55cm op nestkamer niveau.

Observaties van de Blauwkeel ara's

Blauwkeel ara's broeden tijdens de laatste helft van het droge seizoen (september-november) en toen onze observaties plaatsvonden midden oktober waren de kuikens al 'groot'. We hoorden duidelijk twee grotere kuikens tijdens het voeren. Vanachter ons scherm, 20m van de nestpalm af (naar het oosten) en 6m boven de bosbodem, hadden we een uitstekend uitzicht op de vogels terwijl ze rondvloegen in het gebied bij het nest en op het nest zelf.

Het grootste probleem voor het fotograferen was het aantal en variëteit aan uiterst

agressieve insecten die de onbedekte delen van ons lichaam in ontelbare steekplekken veranderden. Het paar bracht een groot deel van de tijd bij elkaar zittend door of in een 'observatieboom' zo'n 50m van de nestboom waarbij ze de omgeving overzagen, of in palmbladeren in de nabijheid van de nestpalm. Ze poetsten vaak hun veren maar altijd alert en reagerend op alle ongebruikelijke aanblikken of geluiden als ze de palm verlieten en terwijl ze cirkelden over het gebied hun typische schreeuw het bos binnendrong.

Als ze het nestgebied verlieten om te foerageren deden ze dit meestal met veel lawaai en bleven ½ tot 2 uur per keer weg. Bij hun terugkeer arriveerden ze stil in hun 'observatieboom' en vervolgens of direct naar de nestpalm of naar de palmbladeren erboven. Ze rustten dar altijd even uit voordat de pop naar de oostelijke ingang kroop, terwijl de man meestal in de palmbladeren bleef boven het nest.

Voordat ze het nest inging kokhalsde ze een paar keer en bleef dan zo'n 20-30 min weg om te voeren en bij de kuikens te zijn. Na het voeren verliet ze het nest via het de

westelijke holte en vloog weg met de man. De kuikens werden iedere 3-4 uur per dag gevoerd.

'Aanval' door een paar Blauwgele ara's

Op een morgen arriveerden er plotseling een groter en krachtiger paar Blauwgele ara's op de nestpalm terwijl de Blauwkeel ara's in de 'observatieboom' zaten. De Blauwgele ara's brachten zo'n 5 minuten door met het op en neer kruipen langs de nestpalm. Ze keken naar beneden naar de kuikens en

kauwden wat palmmateriaal op de top van het nest. Toen vlogen beide ouders naar het nest en joegen de indringers weg terwijl ze landden.

De ouders zaten rustig zij aan zij op de nestpalm terwijl de Blauwgele ara's in een naburige boom 20 minutenlang zaten te schreeuwen voordat beide paren wegvlogen terwijl ze 'luidkeels schreeuwend' over het gebied cirkelden.

Vervolgens verdwenen de Blauwgele ara's terwijl het broedpaar naar de 'observatieboom' vlogen. Na

deze succesvolle verdediging lieten de Blauwgele zich niet meer zien.

Terug naar Trinidad

Naast de spanning op de nestplaats door de Blauwgele ara's ondervonden we ook houtkap op een palmeiland en gras afbranden, wat beiden een klaarblijkelijke mogelijke bedreiging lijkt te zijn voor succesvolle broed van de Blauwkeel ara's. Andere geobserveerde ara soorten waaronder de Groenvleugel ara's en een groot aantal Dwergara's en Geelnek ara's. Toevallig

konden we Dwergara's bekijken op een paar nestplaatsen.

Na een opwindende periode van observaties en fotograferen op de nestplaats van de Blauwkeel ara's, plus een heleboel 'birding' keerden we terug naar Trinidad waar we genoten van het zien van verschillende actieve nesten van de Witoog aratinga en de Grijskopconure net buiten de stad.

Vliegende ara's (pag.4-5)

Tekst en foto's door Phil Digney en Ryan Watson, Adelaide Zoo.

De collectie vogels in dierentuinen en wildlife instituten is de laatste 20 jaar een activiteit in ontwikkeling, gedreven door een gemeenschap met toenemende bewustzijn voor het milieu. De traditionele 'kooibenadering', waar men door gaas loerden om een paar vogels treurig op een kale tak te zien zitten, vergezeld van allen maar een water- en voerbak, is tegenwoordig nauwelijks toegestaan. Met deze veranderde verwachting, is het tentoonstellen van vogels een meer natuurlijke, landschapstentoonstelling geworden, die groter zijn en een aantal gemengde soorten huisvest. Dan als verdieping hiervan, ofwel 'dichtbij en persoonlijk' concept doorloopkooien generaliseerd. Tegenwoordig bewijzen vrije vlucht shows niet alleen populair te zijn maar ook bijzonder effectief om milieubewustzijn en de nadruk op bescherming.

Nieuwe show

Hier in Adelaide Zoo heeft, een kortgeleden ingestelde vrije vlucht show, waarbij Blauwgele ara's te zien zijn, een andere dimensie gebracht aan

het tentoonstellen van 180 vogelsoorten, terwijl het een enorm succesvolle publiekstrekker is voor zowel de promotie van bescherming van de ara's als fondsenwerving voor de World Parrot Trust.

Onze Blauwgele ara's werden in februari 2000 aangeschaft als zes weken oude kuikens en met de hand grootgebracht door de vogelafdeling met als specifiek doel om jonge vogels te krijgen die geschikt waren om vrij te vliegen. Ze werden Charlie en Madidi genoemd, naar Charlie Munn de ara onderzoeker en Alto Madidi National Park in het noordwesten van Bolivia. Eenmaal overgewend, begonnen Phil Ghamraoui en Ryan Watson, vogeltrainers hier in de dierentuin, met de training waarbij ze de basisvoedsel-motivatie en positieve versterking technieken toepasten.

Aanvankelijk werden de vogels getraind zich dagelijks te laten wegen, dit werd bereikt door een T-vormige zitstok aan de set schalen te bevestigen en de vogels te belonen met een versnapering zoals een pinda

als ze erop stapten. Dit is het positieve versterking principe, waarbij een vogel vlug een gewenst gedrag leert, wetende dat er een beloning zal volgen. De verdere training, met beloningen voor het verlaten van de uitgang en vliegen naar het gebied op de centrale wei, daarna naar verschillende punten rond het weidegebied. De dagelijkse gewichtscntrole is belangrijk bij vogels in vrije vlucht training omdat het inhoud om het gewicht van de vogels naar een punt te verlagen, waarbij ze gemotiveerd zijn en gericht op begeerte naar voedsel. Ze toestaan teveel gewicht te verliezen, kan gezondheidsproblemen veroorzaken, terwijl als ze niet genoeg gewicht verliezen zijn ze moeilijk te trainen. Wanneer de training is afgerond en als de vogels volwassen worden, kunnen ze op normaal lichaamsgewicht gehouden worden.

Uiteindelijk, op 11 december 2000 waren de vogels volledig getraind en klaar voor publieke shows. Het presentatiegebied op de centrale weide was klaar,

informatieborden op hun plaats en de media was uitgenodigd voor de officiële opening. Alle vier de commerciële televisiestations en de provinciale krant waren op het evenement en de vogels vlogen perfect voor een menigte van 200 mensen, hen hypnotiserend met hun schoonheid en elegantie in vlucht.

De resultaten

Dus op welke manier draagt de show, dagelijks vanaf 11 december 2000, bij aan educatie en bescherming? Het eerste deel van de 10 minuten durende presentatie informeert het publiek over de achtergrond van Charlie en Madidi en gaat dan over op de toestand van de bedreigde ara's in Zuid-Amerika zoals de Lear's *Anodorhynchus leari*, Blauwkeel ara *Ara glaucogularis* en de Spix *Cyanopsitta spixii* en de impact van de illegale handel, vernietiging van het regenwoud etc. Daarna, in het laatste deel van het praatje, worden mensen verteld over het prachtige werk wat de World Parrot Trust voor ogen staat; er worden inschrijfformulieren van de WPT uitgedeeld en

aangemoedigd om lid te worden. Uiteindelijk worden de mensen uitgenodigd naar het presentatiegebied te komen waar tegen betaling van een goudstuk (\$1-2) ze Charlie en Madidi mogen voeren en een foto met ze laten maken. Donaties worden verzameld in twee WPT donatieblikken, die we aan de WPT gevraagd hebben tezamen met

brochures en inschrijfformulieren. Het vliegen met de vogels, terwijl de mensen gewezen wordt op de echte bedreigingen die de ara's in het wild het hoofd moeten bieden, heeft bewezen hoogst effectief te zijn om steun aan te krijgen. In de 7 maanden van dat we een beroep doen op de mensen voor donaties aan WPT op het moment dat we

dit artikel schrijven (oktober 2001) had de show A\$6.000 opgebracht. Dit staat gelijk aan ca. \$10.000 in het eerste jaar. Al het ingekomen geld gaat rechtstreeks naar de WPT om in het Great Green Macaw fond te storten. De show is een goed voorbeeld hoe vogels in gevangenschap een belangrijke rol spelen voor bescherming. Tot op heden

hebben ca. 45.000 mensen genoten van een ara 'ervaring' en zijn zich nu meer bewust en bekend met bescherming van ara's. Dit alles draagt bij aan de toenemende populariteit van het publiek voor steun wat zo noodzakelijk is als we de ara's werkelijk willen behoeden voor uitsterven d.m.v. veranderd gedrag en waarden

Ecotoerisme lodge

Hoe beschermingsgroepen gewerkt hebben om een prachtig meer in het regenwoud van Tambopata, Peru te redden. (pag.6-7)

Door Charles Munn

Dit artikel verteld het verhaal van Sandoval Lake Lodge (SLL), de enige jungle lodge in Tambopata, Peru. Dat zowel warme bronnen, uitzicht op het meer, of een groot moeras met palmen vol met honderden Roodbuik ara's *Ara manilata*. Het meer bezit het meest gevarieerde en overvloedige wildlife in het Tambopata gebied, waaronder een familie van 8-11 Reuzenotters, 400-800 kakelende Roodbuik ara's, meestal tientallen of zwermen grote ara's per dag (Blauwgele, Geelvleugel en Groenvleugel), zes soorten apen en honderden gekuifde Hoatzins. Ik heb nog nooit in mijn leven zoveel Roodbuik ara's gezien op één plaats en ze zijn komisch en overmatig communicatief.

- Er zitten drie boodschappen in het volgende artikel die van belang zijn voor lezers van PsittaScene. De eerste gaat over hoe effectief bescherming eigenlijk aan de basis is. Waardevolle bescherming op lange termijn houdt bijna altijd in verandering van gedrag van de mensen, of dat is op het gebied van hoe ze hun eten verkrijgen, hoe ze hun

wildgebieden beheren of hoe ze recreëren. Als je geluk hebt, kan er een win-win oplossing gevonden worden en de belangrijkste handeling is dit winstscenario simpelweg te presenteren aan de hoofdspelers. Steeds vaker, jammer genoeg, houdt het beschermen van soorten of een plaats in sommige mensen ongelukkig te maken. Het Sandoval verhaal is een goed voorbeeld van hoe dit heeft gewerkt bij een echt scenario, waaronder het verhaal van de betrokken families, de lokale en regionale politiek en zelfs de legale strijd achter het behouden van het spectaculaire meer.

- De tweede boodschap gaat over ecotoerisme en hoe het wordt uitgevoerd. Er zijn veel manieren om mensen naar natuurlijke gebieden te krijgen en hen wat ecologie te laten zien, maar de vraag is hoe 'groen' is jouw ecotoerisme komt vaak neer op details als wie bezit de lodge, waar komen de werknemers vandaan, waar kwamen de materialen om de

lodge te bouwen vandaan, wat voor soort eten bieden we aan, hoe gaan we om met stroom, water en verspillingen. Het verhaal van Sandoval belicht de historie van de plaats en waarom het werd gebouwd door de families die het bouwden.

- En de derde boodschap is dat we trips organiseren naar dit deel van Peru dit en volgend jaar voor de WPT-leden. Dus hopen we dat nu je de kans hebt kennis op te doen over de historie van de plaats, zul je enthousiast zijn om Sandoval Lake te bezoeken en het spectaculaire meer en de enorme troepen Roodbuik ara's die elke morgen uit de palmmoerassen opduiken en over je hoofd vliegen als je vredig voortglijdt op een handbediende catamaran. We weten zeker dat je instemt met, wat een oord!

Begin jaren 50 besloot dhr.Cesar Mejia, die komt uit Pucallpa, zich met zijn jonge vrouw, Marcelina te vestigen op de onbezette oevers van het twee mijlen lange

Sandoval Lake. Mrs Mejia is van zuiver Amazonian Indiaans bloed oorspronkelijk uit het Ixiamas gebied precies ten noorden van het Madidi National Park in Bolivia. De hadden velen kinderen en gedijden er met het verzamelen van Braziliaanse noten, vissen, jagen en het bouwrijp maken van landbouwgrond voor hun bestaan.

De eerste jungle toer naar lodges begon in het zuidelijke Amazonegebied van Peru in Puerto Maldonado gebied in 1975 en 1977, de eerste op de Tambopata rivier en de tweede zo'n 30 minuten in een motorboot stroomafwaarts op de Madre de Dios rivier van de oorsprong van de rivier tot het spoor van Sandoval Lake. Deze laatste lodge ontwikkelde een reisplan wat in zijn twee nachten pakket als belangrijkste excursie een ochtendwandeling en een boottrip op Sandoval inhoudt. Tot 1979 bezochten duizenden toeristen elk jaar lodges op de Madre de Dios rivier en iedereen bezocht het Sandoval Lake voor één ochtend. De Mejia clan profiteerde nauwelijks van deze toerismestroom naar hun meer. Tussen 1988 en 1990 probeerde een

eigenaar van een lodge om stukken van de hoge gronden bewoont en eigendom van de Mejia clan, waaronder vele families die zich over drie generaties hadden vermeerderd, over te nemen. Deze clan woonde praktisch langs alle hoge grondbezittingen rond het meer. De pogingen van de ondernemers om land te verkrijgen was niet op eerlijke basis ten opzichte van landaankoop of huur, maar simpelweg pogingen om land te verkrijgen door beïnvloeding van regeringsambtenaren in Puerto Maldonado en Lima. Geen enkel poging had succes, omdat de Mejias elke keer hulp kregen en hun land verdedigden tegen onrechtmatige toe-eigening. Deze hulp kwam meerdere keren van de Selva Sur beschermingsgroep in Cusco.

In 1994 benaderden de Mejias Selva Sur omdat de man van een van de volwassen dochters van de dhr en mw Mejia de clan wilde verlaten en zijn 40 hectaren eigendom aan het meer wilde verkopen aan een hoteleigenaar uit Puerto Maldonado. De hotelier wilde een lodge bouwen op de oevers van Sandoval Lake, waarvan men zegt dat het de meest prachtige plek is van de vijf lakes in het grotere Tambopata gebied. De Mejias vroegen Selva Sur om een lening om de vertrekkende ex-schoonzoon uit te kopen. De Mejias waren bezorgd dat als de hotelier een lodge op hun lake zou bouwen, ze ondergeschikt en gedwarsboomd zouden worden. Wrevel over deze situatie zou gemakkelijk

hebben kunnen leiden tot opzettelijke jacht nabij de lodge van de hotelier als een vorm van sabotage. Als een non-profit organisatie kon Selva Sur geen geld lenen voor landaankoop tenzij de aankoop een garantie voor bescherming bood. Selva Sur vroeg de Mejias of ze graag wilden dat Selva Sur dat land van de vertrekkende ex-schoonzoon kocht en daar een lodge zouden bouwen, waarbij de Mejia clan een partnerschap van 49% door ze een gelijkwaardige lening aan te bieden op US handelsvoorwaarden. De Mejias stemden met dit voorstel in, waarop Selva Sur een subsidie kreeg van de World Parks Endowment en kocht het land van de ex-schoonzoon. Getrouw aan zijn woord bouwde Selva Sur in 1995-1997 Sandoval Lake Lodge (SLL), een lodge met 50 bedden met eigen badkamers en hete douches precies op de oevers van Sandoval Lake. De locatie is duidelijk de meest schilderachtige en rijk aan wildlife van welke van de 15 regenwoud lodges in Tambopata. Bovendien gebruikte Selva Sur, die in 1990 de Peruaanse regering ervan overtuigde om het 1,47 miljoen hectaren tellende (10% groter dan Connecticut) te creëren de Tambopata-Candamo Reserved Zone, de meest ecologische bronnen voor deze lodge; natuurlijk drijfhout mahonie ('cedro'- *Cedrela odorata*, *Meliaceae*) helemaal vanuit Manu National Park naar Puerto Maldonado. Geen enkel andere lodge in Tambopata is in principe gebouwd van dit ecologische geproduceerd hout, wat uniek is in de wereld. Het gebruik van dit

ecologische 'cedro' kost tientallen duizenden dollars meer dan wanneer simpelweg dit hout van gevelde bomen was gekocht – de 'normale' bron die bij alle andere lodges zijn gebruikt.

Van 1996 tot aan het abrupte einde van de Fujimori regering in november 2000, spanden eigenaren van verschillende lodges samen met een corrupte regeringsminister om zonder succes te proberen Selva Sur te stoppen met bouwen en SLL in gebruik te nemen. Hun motieven in elk geval waren simpelweg angst voor de superieure locatie en observeren van wildlife die door Sandoval Lake werd geboden. Deze pogingen om SLL te saboteren, heeft Selva Sur veel meer gekost aan legale honoraria en gerelateerde verdedigingsmaatregelen dan de totale kosten van deze \$200.000 lodge – een verschrikkelijke verspilling van gelden die beter hadden kunnen worden gebruikt voor bescherming van het milieu of om meer banen te scheppen in het Maldonado gebied dan te betalen voor het leger advocaten. Als resultaat van deze ogenopenende ervaring hebben Selva Sur, zijn partnergroep Peru Verde en zijn internationale partnergroep Tropic Nature een belangrijke les geleerd. Deze les is dat banen scheppen voor lokale mensen om het regenwoud te behouden is een goede daad die alleen ongestraft blijft zolang je uit de buurt blijft van belangrijke mensen, die proberen geld te verdienen.

De laatste zakendeal met de Mejias is eigenlijk een milde lening – meer een gift dan een lening. Selva Sur bezit 51% van de lodge, terwijl 5 volwassen leden van de Mejias clan (en hun vrouwen) 49% bezitten, of 9,8% voor ieder persoonlijk. De overeenkomst vermeldt dat de Mejias alleen maar hun hoofdenteleningen hoeven te betalen als de lodge winst maakt. Dus als Sandoval Lake Lodge winst maakt (wat het voor eerst in 2001 zal doen), dan zal de helft van het familieaandeel terugstromen in hun zakken en de andere helft zal worden gebruikt om hun schuld bij Selva Sur af te lossen. Als de lodge failliet gaat, verliezen de Mejias niks omdat de leningen onafhankelijk zijn- d.w.z. ze zijn niet gegarandeerd op de huizen of de landerijen of ander bezittingen van de Mejias dan op de lodge zelf. In 2001 verdiende Sandoval Lake Lodge een groter aandeel in de toeristenmarkt van Tambopata dan enige andere oorspronkelijke lodge (26-en24 jaar oud) in het gebied, ze ontvingen 2.500 gasten en verdiende in totaal zo'n \$200.000, waarvan 12% winst was. Peru Verde, Tropical Nature en Selva Sur werken nu voor bescherming i.p.v. voor persoonlijke winst een netwerk van 12 leidinggevende ecolodges in de tropische bossen van Peru, Brazilië en Ecuador. Voor meer informatie, neem contact op met Tropical Nature: www.Penglish@tropicaklnature.org of www.tropicalnaturetravel.com

door Steve Martin

“Bijten hoort bij het hebben van een papegaai als huisdier”. Klinkt dat niet bekend? Het zou moeten. Het is een heel normaal gedrag dat bij het houden van een papegaai als gezelschapsdier. Echter, ik denk dat het tegendeel waar is. Een papegaaieneigenaar zou er naar moeten streven nooit gebeten te worden. Dat is een stevige uitspraak voor zo'n alledaags probleem. Het feit is dat bijten iet is dat papegaaien leren doen in gevangenschap en niet iets dat normaal is in het wild. Dat is waar, ze bijten elkaar niet in het wild, althans niet hard genoeg dat een andere papegaai gaat bloeden.

In de afgelopen 15 jaar of zo heb ik veel veldonderzoekers van papegaaien (persoonlijk met: Brice, februari 1994; Munn, januari 1998; Gilardi, februari 1999; English, november 2000; May, mei 2001) over bijten en dominantie. Met een totaal van meer dan 35 jaar veldonderzoek, hebben slechts twee onderzoekers ooit gezien of gehoord dat een papegaai een andere papegaai hard genoeg beet dat hij ging bloeden. Beiden incidenten hadden te maken met nestholtes. Bij één incident waren twee vogels aan het vechten om een nestholte en het andere waarbij een papegaai een jonge vogel aanviel in een poging het nest over te nemen. Papegaaien bijten zelden elkaar in het wild. Echter ze tonen vaak agressie om hun bronnen zoals territorium, partners, begeerde zitstokken, voedselbestanddelen etc. Deze interacties beperken zich meestal tot lichaamstaal

zoals het opzetten van de kopveren of een doordringende blik. Soms escaleert de agressie tot gebruik van de stem zoals grommen of zelfs meer openlijke lichaamstaal zoals de bek naar voren steken als bij een steekspel. In het wild is deze lichaamstaal meestal voldoende om de indringer af te schrikken en negatief lichamenlijk contact te vermijden met de bezitter. Dus waarom bijten papegaaien in gevangenschap?

1. als je een dier in een onnatuurlijke omgeving zet, kun je enig onnatuurlijk gedrag verwachten.
2. alle gedragingen zijn een product van instinct of ervaring.

Een beet van een papegaai valt in één van deze categorieën. Sommige bijtincidenten zijn aangeboren en sommige aangeleerd. Veel papegaaien zijn gedwongen tot bijten uit angst, of zelfverdediging. Mensen lijken agressief te zijn op de manier waarop ze hun papegaaien benaderen en oppakken. Deze onbeschaamde, agressieve actie kan de reden zijn dat een vogel uit angst bijt. De meeste papegaaien zijn niet van plan om weg te vliegen zoals hun wilde evenbeelden en worden soms ertoe gedreven waarbij bijten de enige manier is die ze kennen om zich te verdedigen of hun ongenoegen kenbaar te maken. Voordat ze gaan bijten, vertonen de meeste papegaaien in gevangenschap lichaamstaal en geluiden om hun gevoelens uit te drukken, precies als wilde papegaaien.

Echter maar weinig mensen zien de vluchtige oogopslag of bijna onmerkbaar spanning van de veren op de kop van de papegaai, die zoveel informatie over zijn gedachten en gevoelens bevatten. Welbeschouwd menselijke communicatie is over het algemeen erg brutaal en doorzichtig met als gevolg dat er meer nadruk ligt op verbale communicatie i.p.v. lichaamstaal. Vele, zo niet de meeste, papegaaienbezitters zijn zich niet bewust van de subtiele pogingen van hun papegaaien tot communicatie. Ze verzuimen te letten op de gladde veren of snelle kopbewegingen als de nerveuze vogel instinctief uitkijkt naar een vluchtweg, een normaal uitwijkgedrag. Meestal zijn de eerste tekenen van nervositeit die de papegaaienbezitters opmerken duidelijke vluchtpogingen of grommen en ander vocaalvertoon van onbehaaglijkheid en angst. Tegen die tijd hebben ze al de ontelbare signalen gemist, die dit overduidelijke vertoon van ongenoegen is voorafgegaan en de vogel op de grens van agressie heeft gebracht. Een ander belangrijk punt van overweging hierbij is dat de meeste informatie die tegenwoordig beschikbaar is voor papegaaienbezitters gevoeligheid aanmoedigt. In feite de huidige meest normale lessen moedigen dominantie en agressie aan t.o.v. een papegaai. Het is normaal te horen en te lezen dingen als: 'laat zien wie de baas is' en 'niet toelaten' etc. De algemene tendens is dominant gedrag t.o.v. huiskamerpapegaaien i.p.v. partnerschap. Deze agressieve benadering

moedigt meer bijtincidenten aan omdat vogels worden gedwongen te bijten om zichzelf te uiten aan hun vrijmoedige en ongevoelige eigenaren. Papegaaien bijten om de volgende hoofdoorzaken: Spel; het is een prikkelend of instinctief gedrag voor papegaaien om een mensenvinger of andere lichaamsdelen te onderzoeken met hun sterke bek. Dit is de manier waarbij de natuur informatie prijsgeeft aan een jonge vogel over het milieu. Het is de plicht van de eigenaar aan te geven aan de vogel hoe hard hij de vingers of andere objecten mag 'onderzoeken'. Een luid en duidelijk 'NEE' heeft hetzelfde effect als het geluid wat een volwassen papegaai in het wild zou gebruiken om met een jonge te communiceren dat hij over zijn grenzen is heengegaan. Territoriale agressie; papegaaien verdedigen instinctief hun territoria zowel in het wild als in gevangenschap. In het wild verbindt een papegaai zich met een andere papegaai en zal hun nestterritorium beschermen tegen indringers. Papegaaien in gevangenschap verbinden zich ook aan een persoon, meestal een mens. Als dit gebeurt, kunnen ze op een agressieve manier een territorium verdedigen tegen indringers. Ze kunnen gemakkelijk leren dat bijten de enige, of tenminste de beste, manier is om menselijke indringers weg te jagen van hun territorium. Angstagressie; zoals al eerder genoemd, hebben veel papegaaien gebeten uit angst omdat een persoon zich aan de nerveuze vogel opdringt. Dit is tevens een

instinctieve reactie die wordt geassocieerd met overleven. Als de vogel in het wild was zou hij eenvoudigweg wegvliegen. Echter, de meeste vogels in gevangenschap worden deze mogelijkheid ontnomen en blijft niets anders over dan te bijten. Aangeleerde agressie; Sommige papegaaien leren te bijten om gewenste reacties te krijgen. Deze aangeleerde agressie wordt op diverse manieren getoond. Een vogel kan leren dat een zachte beet in de arm van zijn eigenaar als hij/zij een donut eet, als resultaat heeft dat hem/haar een stukje van het lekkers wordt aangeboden om het irritante geknabbel te stoppen. Een andere vogel kan leren dat een beet in de vinger kan uitmonden dat hij op de kooi mag blijven zitten of op de schouder van

iemand, zelfs al heeft hij tijd genoeg om een stok of tak te pakken om de vogel mee op te pakken. Wanneer een vogel iemand eenmaal begint te bijten, kan dit het begin zijn hem te leren dat dit een normale manier is om met mensen te communiceren. Elk gedrag dat wordt versterkt, wordt meestal herhaald. Vermijden te worden gebeten: Begin met het ontwikkelen van een positieve relatie met de vogel. Probeer te vermijden de vogel te dwingen iets te doen dat hij niet wil. Dit is een moeilijk concept voor veel papegaaienbezitters om te begrijpen, vooral als de beschikbare informatie voor papegaaienbezitters suggereert de vogel te domineren. Plus, vele personen hebben een voorgeschiedenis m.b.t. het

domineren van andere dieren, zoals honden en zelfs andere mensen. Het is een communicatie strategie dat lijkt, althans voor hen, dat goed werkt. Door tegen deze natuurlijke tendens in te gaan en te werken aan een partnerschap met de vogel die gebouwd is op positieve interacties, is de eerste stap naar een partnerschap met een papegaai. Vervolgens moet de voegeigenaar gevoelens ontwikkelen om met de vogel te communiceren. Hij/zij zou moeten leren hoe de lichaamstaal te lezen en luisteren naar wat deze zeggen. Dan moeten ze gevolg hieraan geven en de vogel toestaan om een partner in de relatie te zijn i.p.v. een object. Ze moeten leren de vogel te vragen iets te doen en vermijden ze te vertellen wat te doen. Welbeschouwd doet zelden

een papegaai in het wild iets, behalve een vijand, ooit dwingen iets te doen wat hij/zij niet wil doen. Nog iets dat een partnerschap met een papegaaieneigenaar met zijn papegaai zal bevorderen: Neem verantwoording voor elke beet. Papegaaieneigenaren moeten begrijpen dat bijten iets is waartoe ze hem hebben gedwongen of geleerd hebben te doen. Als ze deze verantwoording accepteren zullen ze inzien dat hun krassen geen tekenen zijn ongevoeligheid en geen insignes van moed. Ze zullen tevens beginnen met het leggen van de grondslagen voor een meer voldoende gevend partnerschap met hun gezelschapsvogel.

50 miljoen papegaaien in gevangenschap en 50 miljoen wilde papegaaien; wat kunnen we van iedere populatie leren om de gezonde toekomst van alle papegaaien te verzekeren? (pag. 10-11)

door Jamie Gilardi

Er is een doorlopend en een wat luchthartig argument onder ornithologen over welke vogelsoort het meest voorkomt in de wereld? Verschillende partijen hebben natuurlijk hun verschillende theorieën – vaak wordt gezegd een spreeuw of een stormvogel – en gegeven de vaagheid van de populatieschattingen, raast het argument voort zonder einde in zicht. Kort nadat ik ging werken voor de Trust, vroeg Mike Reynolds me ineens hoeveel wilde papegaaien er in de wereld waren. Zonder twijfel was hij geamuseerd door mijn verwarde reactie, doordat ik nog nooit over zo'n vraag had nagedacht. Natuurlijk is het moeilijk genoeg het aantal van iedere soort te

raden, met minder dan een totaal van alle 350 soorten! We aarzelden een tijdje onze mening te geven, het eens zijnd over welke de meest voorkomende soort is en wat ruw geschat hun aantallen waren en kwamen met een beetje geleerde – maar nog maar een vermoeden – schatting van 50 miljoen wilde papegaaien. Wat me toentertijd trof was het feit dat dit cijfer een getal schijnt te zijn dat ik vaak gehoord heb als een schatting van het aantal papegaaien in kooien over de hele wereld (een aantal dat net zo moeilijk te schatten is, om hele verschillende redenen). Maar wat voor schatting dan ook van welke populatie dan ook, het interessante hiervan voor mij is dat er ruwweg

hetzelfde aantal papegaaien in het wild als dat er in gevangenschap zijn. Hoe zijn deze populaties vergelijkbaar – delen ze hetzelfde lot, delen ze dezelfde behandelingen en misschien belangrijker, hoe kunnen we zeker stellen dat wat we leren van elke populatie de ander helpt redden? Laten we beginnen door te vragen hoe kennis van de wilde vogels kan helpen om om te gaan met vogels in gevangenschap in elk verband, zoals kweken, trainen, huisdierversorging en redding. Zoals we allemaal weten, die zich ontwikkelen in een specifiek deel van de wereld en in een specifiek type habitat. Deze habitats verbazende reeks milieus, van de droogste

woestijnen tot het hoge Andes- en Himalagebergte, naar al de belangrijkste regenwouden van de wereld. Als we willen weten hoe we het beste voor iedere soort in gevangenschap kunnen zorgen, is het erg handig te weten waar de vogel uit het wild vandaan kwam, omdat in de meeste gevallen, deze vogels niet verder dan één of twee generaties afstaan van de wilde staat. Dus een eerste stap om uit te vinden is het natuurlijke milieu van de vogel – of het een Conure van de hooglanden van Peru is of een Senegal van de savannen van Afrika. Om dit milieu te begrijpen, vraag jezelf af wat zijn de uitersten van warmte en koude, hoe vochtig is de plaats op

verschillende tijden van het jaar, wanneer in dat jaar hebben de vogels er regen, hoelang zijn de dagen en nachten het hele jaar door? Dit zijn de grondfactoren die eennatuurlijk milieu voor een dier vormen en het kan kritiek zijn voor zijn welbevinden. Natuurlijk kunnen we de exacte habitat van deze vogels in ons huis en onze tuin niet nabootsen, maar een duidelijk begrip van het wilde milieu van de vogels kan gedrag- en reproductie kwesties in gevangenschap verklaren en oplossen. Twee andere vragen richten zich op de ecologie van de vogels zelf – hun sociale en voedselbiologie. Vliegen de vogels in het wild van plaats naar plaats in grote groepen zoals Grasparkieten en Valkparkieten, of vliegen ze in familieverband zoals de ara's? Rusten ze in grote groepen, zoals Grijszwaardstaarten en veel amazones? Wat betekent dit voor hoe je je vogels huisvest: zitten ze in een groep, per paar, of solitair? En hoewel de meeste papegaaien monogaam zijn, lijken sommigen interesse te hebben voor sociaal gedrag bij het nest, zoals de Goudparkieten en de Edelpapegaaier, dus een broedpoging kan meer inhouden dan alleen een volwassen paar. Alweer wat betekent dit voor het sociale milieu van jouw vogels, zowel binnen als buiten het broedseizoen? Natuurlijk is één van de huidige onderwerpen bij het verzorgen van vogels hoe ze te voeren met een gezond dieet. Terwijl veel van de voedingseisen in de 20ste eeuw bij de kweek van vogels in gevangenschap gelukkig achter ons liggen, is er nog steeds veel te leren over hoe voeren we onze papegaaien – vooral als we van ze verwachten dat ze vele tientallen jaren leven. Als afstudeerder bestudeerde

ik in Peru de voedingsaspecten van papegaaierdiëten en hoopte dat dit onderzoek de diëten van vogels in gevangenschap overal zou helpen verbeteren. Maar de vraag bleek complexer dan ik dacht – ja ik leerde veel over de diëten van de wilde papegaaien en ik kan je nauwkeurig vertellen wat hun wilde voedsel bevatten aan proteïnen, vet, natrium en calcium etc., maar het sleutelwoord is 'wild'. Als wilde vogels vliegen, doen ze dat over grote afstanden en ze doen het met ogenschijnlijk weinig inspanning. Daarentegen kan ik me als kind herinneren, dat mijn Grasparkieten uit de kooi glipten, de kamer overvlogen en daar hijgende aankwamen alsof ze zojuist een marathon hadden gelopen. Laten we eerlijk zijn maar weinig vogels in gevangenschap hebben de gelegenheid om de lichamelijk topfitheid van wilde vogels in stand te houden. Dus is het weinig zinvol om ze hetzelfde super hoge krachtvoedsel te geven waar de wilde vogels op gedijen. Dus is de specifieke informatie over het dieet vanuit het wild niet direct bruikbaar. Maar veel onderzoeken van diëten van wilde papegaaien zijn nuttig als leidraad hoe we onze vogels voeren. Veel vogels bijvoorbeeld eten bloemen, hout, schors, aarde en insectenlarven – niet precies de dingen die je zou verwachten van een fruiteter, maar misschien het weten waard als interpretatie wanneer je vogels verschillende delen van je huis en tuin consumeren. En we leren ook veel over wat de ouders hun jongen voeren en de omgeving van het grootbrengen van kuikens is op beide plaatsen bijna identiek. Dus weinigen van ons gaan terug naar school om een papegaaierbioloog

te worden, hoe leert men dan over de wilde equivalenten van zijn 'vogels in gevangenschap'? Waarschijnlijk de snelste manier is beginnen met het zorgvuldig lezen van de juiste secties van Parrots of the World van Forshaw (3^e editie) en een meer recente tekst door Tony Juper en Mike Parr, Parrots: a Guide to the Parrots of the World. Dit zijn maar algemene verwijzingen die je een heel eind op weg helpen en je op het goede spoor zetten voor verwijzingen voor jouw soort. En nu de meeste van ons internetaansluiting hebben, probeer of de gewone naam of de Latijnse in een van de zoekmachines te typen, zoals Google.com. Als de soort bedreigd is met uitsterven, is er tevens een sectie van het Parrot Action Plan gewijd aan de status van de vogel in het wild en de stappen die nodig zijn voor zijn herstel (beschikbaar om gratis te downloaden of het boek te kopen bij www.worldparrottrust.org). Als je een vogel hebt die niet algemeen is in gevangenschap, zul je waarschijnlijk dieper moeten graven en misschien zoeken bij een beter bestudeerde vogel die innig verwant is. Natuurlijk zijn deze verwijzingen maar een eerste aanzet. Daarna moet je iets leren over zijn verspreiding en wat onderzoek doen naar het natuurlijke milieu daar, zodat je beter kunt nadenken over de eisen van je vogels en je mogelijkheden om dat milieu thuis na te bootsen. Maar de uiteindelijke stap en vooral de meest opwindende stap van allemaal is om de wilde vogels op hun eigen racebaan te zien. Hoewel dit niet altijd mogelijk is, meer niet dan wel, is een trip om de wilde vogels in het wild te zien, blijkt een eenmalige ervaring te zijn, wat de moeite waard is om er voor te sparen. Alleen al ze van

voor naar achteren door het bos te horen schreeuwen of ze zien vliegen van horizon naar horizon kan je slechts een nieuw perspectief bieden op je eigen vogel thuis. En een paar dagen doorbrengen in zijn omgeving spreken boekdelen over waar je vogel voor is 'geschapen', zowel als het onderkennen van de bedreigingen die deze dieren van dag tot dag onder ogen zien: van het weer, vijanden, ziektes en natuurlijk mensen. Dus waarom zouden we naar de wilde vogels kijken om wat te leren en onze vogels in gevangenschap te helpen? Simpelweg onze 'gevangen vogels' zijn eigenlijk wilde vogels, meestal één of twee generaties terug verwijderd uit het wild. Met uitzondering van de Grasparkieten, Valkparkieten en een paar andere soorten, zijn de papegaaien geen gedomesticeerde dieren, in de zin van dat ze een honderden generaties selectieve kweek achter de rug heeft om met de mens samen te leven. Ze zijn niet gevormd om in onze levensstijl te passen, simpele diëten te eten, allen te leven in een kooi terwijl we de meeste tijd van de dag naar ons werk zijn, te leven zonder vliegen en te leven zonder gezelschap, hun familie en hun groep. Ik vraag mensen graag: 'hoeveel soorten gedomesticeerde honden zijn er in de wereld?' Het antwoord is natuurlijk maar één. Paarden 1. Koeien 1. Kippen 1. Papegaaien 350! Deze gedomesticeerde dieren worden al eeuwen gefokt om in een menselijke omgeving te gedijen; papegaaien niet. D.w.z. dat papegaaien flexibele vogels zijn en veel soorten zijn duidelijk in staat deze aanpassingen goed te doorstaan. Maar als we er aan denken dat deze vogels wilde dieren zijn die een zich paar grote aanpassingen

hebben getroost om met ons te leven, zijn we beter in staat te interpreteren en gepaster te reageren als we met een van de regelmatig voorkomende eisen worden geconfronteerd die bij het gelukkig en gezond houden van vogels voorkomen. Maar hoe staat het met het lot van de vogels; staat dat op een of andere manier in verband met het lot van de 50 miljoen vogels in kooien over de hele wereld? Mijn antwoord zou een ondubbelzinnig, JA zijn! Misschien de meest voor de handliggende reden is dat deze gevangen vogels bijzonder belangrijk zijn voor de mensen die er voor zorgen, dus creëren ze een breed en natuurlijk gevoel van bezorgdheid voor alle papegaaien, zowel gevangen als in het wild. Meer dan wie dan ook weten zij die leven met papegaaien wat een opmerkelijke dieren deze papegaaien zijn, wat een prestaties van intelligentie en gratie ze dagelijks leveren. Als we aan de wilde papegaaien denken, zijn er letterlijk tientallen miljoenen mensen over de wereld die een directe link naar deze vogels hebben. In het verleden hebben papegaaienbeschermers vogeleigenaren beschouwd als de laatste stap in de 'dierenhandel' die vele wilde soorten hebben bedreigd. Dus was het doel te werken aan een afname of uitroeiing van deze handel. Er schuilt zeker een kern van waarheid in dit vooruitzicht en er zijn redelijke schattingen dat er per jaar meer dan een miljoen wildvang vogels worden gekocht en verkocht. Als je weet dat er een opmerkelijke poging gedaan is om hier in de USA de handel te beteugelen. In 1992 bekeerde de Wild Bird Conservation Wet in de USA

de grootste importeur van wildvang vogels naar een niet-importeur van wilde vogels, bijna van de ene op de andere dag. Maar het wonderlijke deel hiervan voor mij is dat deze Wet alleen ontstond omdat een coalitie van mensen waaronder beschermers, voorstanders van het welzijn van dieren en vogel enthousiastelingen samenwerkten voor een ommekeer. Maar er is een 'vervolgverhaal' dat maar weinig mensen hebben gehoord. Aan het eind van de laatste Senaatbehandelingen over deze Wet, sloot de comitévoorzitter de discussie omdat hij zei dat hij onverwijd iemand moest treffen. Hij wendde zich tot een uiterst tamme Goffini kaketoer in de kamer, die rustig had zitten luisteren. Toen de vogel doorging met wandelen van senator naar senator, rollende over hun schoten, en daarbij duidelijk hun harten veroverde op een manier die menselijke getuigenissen nooit zouden kunnen. Niet alleen werd de Wet aangenomen, hij passeerde met algemene stem in beide parlementen! Dus het simpele feit dat zoveel van ons hun leven delen met papegaaien betekent dat deze gevangen vogels een kritische factor zijn bij alle papegaaienpolitiek – deze vogels te negeren door te proberen de wilde vogels te beschermen zou zijn de baby met het badwater weggooien. Maar er zijn verschillende evenredige dringende redenen voor mensen die de wilde papegaaien willen redden om links te trekken naar de gevangen dieren en hun verzorgers – redenen die een toenemende rol spelen in bescherming.

Dollars van toerisme

Natuurlijk denken we dat er een betere manier is om deze wildlife bronnen te 'gebruiken' dan ze eenvoudigweg te 'oogsten'. Als maar 5% van de vogelbezitters elk jaar de wilde tropische vogels gaat bekijken, zou dit letterlijk miljarden dollars voor de bescherming van deze vogels in het wild opbrengen. Als ecotoerisme gedaan wordt op een manier waar de lokale bevolking profijt van heeft, creëert het duidelijk en effectief economische motieven voor deze mensen, als ze zien dat 'rijke' mensen van over de hele wereld in hun achtertuin naar deze grote schreeuwende vogels komen kijken – zal de lokale bevolking op een andere manier tegen hun wildlife beginnen aan te kijken en op waarde te schatten. En natuurlijk is het voor biologen die deze vogels zowel willen bestuderen als redden van belang ze te observeren en er van leren. Jammer genoeg zijn veel wilde vogels moeilijk te observeren en bovendien moeilijk te bestuderen bij gebruik van standaard ornithologische methoden. Maar bij papegaaien hebben we de mogelijkheid om tussen deze 'wilde' dieren te leven, uit eerste hand hun dagelijkse ritme en rituelen te ervaren en diep te integreren in hun complexe sociale systemen. Voor degenen die de moeite hebben gedaan de wilde papegaaien te bestuderen en over het algemeen blij is als hij zelfs maar vogels heeft gezien, geven deze gevangen vogels een blik op de sociale wereld van de papegaai die een paar wildlife onderzoekers hebben. Een andere nuttige link is dat de wijsheid over de kweek met papegaaien, dat door de jaren heen is toegenomen

een essentieel deel is gaan uitmaken van de vele beschermingsprojecten van papegaaien. Of dat nu een dierenarts is die de ziekten van wilde papegaaien onderzoekt of een voedingsspecialist die helpt bij de diëten van tijdelijk gevangen vogels die op het punt staan vrijgelaten te worden, of raadgever over methoden hoe wilde legsels moeten worden gemanipuleerd worden voor een maximum reproductie uitkomst, kennis uit het rijk van de gevangen papegaaien is een integraal deel geworden van veel beschermingsprojecten. Zoals in elke multidisciplinaire samenwerking is het niet makkelijk voor mensen uit zulke verschillende achtergronden samen te werken in complete harmonie en vele van deze samenwerkingsverbanden hebben een dikke huid gevraagd, maar over het geheel wint het uiteindelijke doel 'wat is het beste voor de vogels' meestal. Tenslotte iedereen die bereid is zijn leven te delen met een dier zo kleurrijk, intelligent, vernielzuchtig, luidruchtig, ontwapenend en vrolijk als een papegaai moet wel een goedhartig en genereus mens zijn. En het is deze edelmoedigheid, die de World Parrot Trust heeft gemaakt en gesteund, het welzijn- en beschermingswerk wat we de laatste twaalf jaar hebben bewerkstelligd. Zonder gevangen vogels zou er geen Trust zijn. Onze taak bij de Trust is overduidelijk deze sterke links tussen de gevangen en wilde vogels op te lossen en op te bouwen in de hoop alle papegaaien te beschermen. Bedankt voor de steun aan ons in onze pogingen dit waar te maken.

Brief uit Fiji

Roodkeel lori *Chamosyna amabilis* (pag. 12)

door Kirsty Swinnerton

Iedereen een Gelukkig Nieuwjaar vanuit een tropisch eiland Fiji.

Aleksandra Maljkovic (assistente) en ik zijn nu twee maanden op Fiji en we zijn zojuist terug uit het veld. We landden op het hoofdeiland, Viti Levu en maakten een basis in de hoofdstad Suva. We werken met de National Trust van Fiji samen en onze eerste twee weken ging voorbij met het ontmoeten van mensen en het organiseren van al het noodzakelijke voor een veldonderzoek van de Roodkeel lori. We haalden onze twee off-road motorfietsen op, die we tweedehands hadden kunnen kopen hoewel ze tamelijk nieuw waren en trokken op 23 november het veld in. Onze eerste bestemming was het centrale hoogland van Viti Levu naar een plaats Monasavu geheten, waar we de daaropvolgende maanden doorbrachten. De trip op de motoren er naartoe deed een beetje je haren ten berge rijzen. Het duurde vijf uur en 100km van zwaar rijden op modderige grond die van tijd en wijlen meer leek op een bloembed omdat de modder zo dik was en tegen het eind was het als rijden op de kant van een gladde tegel. Het centrale hoogland heeft een van de beste natuurlijke bossen die er nog op Fiji zijn en is het enige gebied waar de Roodkeel lori met regelmaat is gezien. Regelmaat is een beetje een

verkeerde benaming hier, maar de laatste betrouwbare waarneming was in 1993. Maar het leek een goede plaats om te beginnen. Het gebied dat we onderzochten heeft een bereik van 700 tot 1300m en is het natste deel van het eiland, met een regenval van meer dan 9.000mm regen per jaar. In het midden ligt een elektrische krachtcentrale die 60% van alle elektriciteit op Viti Levu levert. Deze was zo goed uitgerust (hete douches, wasmachine, droger, magnetron!) dat we eigenlijk niet voelden dat het veldwerk was. Gedurende de maandelijkse inspecties kampeerden we ook in gebieden verder weg het veld in om meer grond te overlappen. Om onze inspecties te kunnen uitvoeren, deden we boomtop bewaken vanuit gunstige posities waarbij we het bos konden overzien. Omdat de lori's eten in de boomtoppen en snelle vliegers zijn, verloren we enige dagen door regen en dikke, lage bewolking waarbij het zicht daalde tot ca. 10m. We hebben de meeste inheemse vogels van Fiji gezien, met inbegrip van veel Gekraagde lori's, Zwartmasker parkieten en zelfs de Slechtvalk van Fiji, die tegenwoordig wordt geschat op zo'n 50 paren. Maar we moeten tot onze spijt zeggen dat we geen enkele Roodkeel lori gezien hebben, nog één enkel geluid

van ze gehoord hebben. Dit was erg teleurstellend, maar we hebben nog vele andere gebieden te inspecteren dus de tijd zal het leren. Buiten het uitkijken naar de lori hebben we ons afgevraagd waarom hij zo zeldzaam is. Fiji heeft het bekende scala aan geïntroduceerde soorten: ratten, kleine Indiase maki, wilde katten, wilde zwijnen, spreeuwen (twee soorten hier), roodstuit bulbul en zelfs wilde geiten en herten op sommige eilanden. Van de ratten wordt gezegd dat ze de oorzaak zijn van de zeldzaamheid van de lori's, vooral de zwarte rat die een boombewoner is. Maar de meeste eilanden in de Stille Zuidzee hebben een oorspronkelijke rat, de Polynesische rat, die al duizenden jaren op Fiji woont. Het is een beetje moeilijk te zien hoe ratten invloed hebben op de inheemse vogels, als ze al zolang de effecten van predatie door ratten hebben doorstaan. Maar we hebben ratten gevangen in de inheemse bossen om uit te vinden welke soorten er daar leven en de dichtheid in verschillende bostypes onderling te vergelijken. We ontdekten dat maki's en wilde katten de overhand hebben, zelfs in het hoge inheemse bos. De zeldzaamheid van de lori kan misschien niet te wijten zijn aan één ding, maar aan een reeks factoren waaronder geïntroduceerde

soorten en een regelmatig verlies en achteruitgang van inheems bos door brand en vrijmaken voor landbouw en plantage bomen. We zijn blij met Alifereti (Alfred in Fiji taal) Naikatini, die werkt voor de universiteit van South Pacific van Suva en die ons door de traditionele gebruiken van Fiji heeft geloodst. Het meeste land op Fiji is in bezit van de dorpen en, voordat je enig stuk land kunt betreden, voeren we een 'sevusevu' uit met het dorpshoofd en de ouderen om toestemming te vragen. Dit wordt gevolgd door een drinksessie van kava met de dorpsbewoners. Kava is de wortel van een peperboom, die tot narcotische drank is verwerkt. Het wordt tegenwoordig in het West en verkocht als medicinale drank tegen stress en slapeloosheid! Deze ceremonies kunnen meerdere uren duren maar zijn een goede manier om informatie over de vogels te krijgen. Nu dat de Kerst en Nieuwjaarsvakanties voorbij zijn, gaan we opnieuw het veld in. De komende twee weken inspecteren we een ander gebied in Viti Levu en dan gaan we richting het derde grote eiland van Fiji, Taveuni. Taveuni heeft de naam 'Garden Island' van Fiji te zijn en ik hoop dat in mijn volgende brief, we meer positief nieuws zullen hebben.

Een nieuw Kakapo broedseizoen (pag.13)

door Rosemary Low and Don Merton

De grootste, niet vliegende vogel, de kakapo *Strigops habroptilus* is het meest

uniek van alle papegaaien, misschien de meest charismatische, zelfs de

meest vertederende. Het is ook één van de meest bedreigde. Met maar zo'n 60

levende vogels en de laagste reproductiecijfers van alle papegaaien, is ieder ei

een wonder. Dus dit jaar op 7 januari, was er reden tot juichen toe van de pop 'Lisa' werd ontdekt dat ze twee eieren aan het uitbroeden was. Ze stond op het punt een derde ei te leggen om het legsel compleet te maken en dit zou worden bevestigd door het installeren van een camera.

Men denkt dat ze op Kerstavond heeft gepaard met 'Basil', een man van onbekende vruchtbaarheid. Dit was het vroegste nest ooit gevonden. Eveneens op 7 januari paarde een pop, waarbij de hoop is gevestigd dat 2002 het meest productieve broedseizoen sinds het begin van intensief management in 1989. 'Lisa' was de moeder van de laatste drie vrouwelijke Kakapo groot geworden in 1999 (PsittaScene May 1999). Dit legsel, als vrouwelijke versterking voor de populatie nihil was, was misschien de meest belangrijke in de geschiedenis van de Kakapo.

Opwindende ontwikkelingen

Het nieuws in januari was opwindend genoeg! In februari was het bijzonder buitengewoon! In de eerste week in die maand hadden 19 van de 21 poppen hadden gepaard of gelegd. Nog nooit eerder gebeurd sinds de kakapo intensief werd begeleid. Men kende het bestaan van zes nesten met een totaal van 16 eieren. Scanner-loggers en tekenen op de grond gaven aan wanneer paring had plaats gevonden. In zes van deze gevallen was de identiteit van de pop onbekend. Onder de bekende poppen die hebben gepaard bevindt zich de tien jaar oude Hoki. De pop Cindy heeft drie eieren (twee bezet) In dezelfde boomholte die ze in 1997 gebruikte. Uit voorzorg maakte Don een gat in de holle boom met een plastic deksel, zodat we er snel zouden kunnen. De

laatste keer dat ze broedde, was de holte onbereikbaar en haar twee kuikens stierven. Andere poppen met eieren zijn Wendy (een legsel van 4) en Margaret Maree en Nora, die voor het laatste in 1992 hadden gebroed. Het is belangwekkend te vertellen dat vijf van de eerste zeven poppen die gelegd hebben, diegenen waren die afgelopen winter waren overgebracht naar Maud Island vooruitlopend op dit meesterstukje,

Problemen uit het verleden Omdat ze nachtdieren zijn en niet kunnen vliegen, werden Kakapo's bijna uitgeroeid door geïntroduceerde vijanden zoals katten, hermelijnen en ratten. Deze naïeve papegaaien werden twee of drie eeuwen geleden met duizenden gedood, voor hun huid, als voedsel en zelfs om de honden te voeren. De dreiging van zoogdier vijanden was de reden voor verhuizing van het paar overgebleven vogels naar eilandreservaten buitengaats die van vijanden waren ontdaan door Ministerie van Milieu. Er zijn 8 verschillende eilanden gebruikt. Dus is de Kakapo officieel uitgestorven in het wild, hoewel, ze natuurlijk in volledige vrijheid op het eiland leven.

Codfish is een klein eiland net buiten de kust van South Island. Slechts 4km onstuimige oceaan scheidt het van Stewart Island in het oosten. Op Stewart Island werd in 1977 de laatste wilde populaties van de Kakapo ontdekt. Daarvoor dacht men dat de soort met resultaat was uitgeroeid, omdat bekend was dat er alleen mannen over waren. Poppen zijn vooral kwetsbaar voor vijanden, omdat zij op hun nesten zitten. Op 14 januari vertrok don Merton naar Codfish Island, waar hij de komende zes maanden zal doorbrengen. We hopen meer nieuws te hebben van Don in het volgende nummer.

Laten we allemaal ervoor duimen!

- Kakapo's broeden niet elk jaar maar met tussenpozen van 2-5 jaar. Men denkt dat ze de laagste reproductie cijfers hebben van alle vogels. Het laatste broedsel was in 1999.
 - Remu bomen op Codfish/Whenua Hou Island n/w van Stewart Island hebben een ongewoon zware oogst van groen fruit (twee keer de omvang van het fruit wat in voorgaande topjaren werd gezien!), wat rijp moet zijn in maart/april 2002.
 - Sinds eind jaren 80 toen de Kakapo voor het eerst naar Whenua Hou werden overgebracht, zijn er drie van deze topjaren geweest en elk heeft gezorgd dat de Kakapo ging broeden. Maar dit beloofd de zwaarste oogst te zijn en dit is de eerste keer dat medewerkers vooruit konden anticiperen op deze gebeurtenis en er gebruik van maken door potentiële broedparen maanden van tevoren te verhuizen naar het eiland. Alle (9) volwassen Kakapo poppen van Maud Island werden afgelopen april/mei verhuisd naar Whenua Hou. Dus alle (21) geregistreerde overlevende volwassen poppen zijn nu op Whenua Hou vooruitlopend op een overvloedig broedevenement dit jaar.
 - Kiore ratten, een belangrijke vijand van de eieren en kuikens van de vogels, werden in 1998 op Whenua Hou (1400ha) uitgeroeid.
 - DOC medewerkers en vrijwilligers zijn op dit moment volwassen Kakapo poppen aan het trainen om aanvullend
- voedsel te herkennen en te eten en erbij te kunnen door het optillen van een deksel van gesloten voedsel containers – iets wat deze hoogst intelligente vogels snel leren te doen! Dit is belangrijk om broedende poppen te steunen (het zijn allemaal alleenstaande moeders) als de natuurlijke voedselbron mislukt, zoals gebeurd is tijdens de laatste broedseizoenen. In 1992 hebben we wanhopig geprobeerd één pop te voeren, maar ze bebroedde simpelweg de zoete aardappel die we bij haar nest legden, terwijl zij en haar pleegkind (Hoki) bijna doodgingen van de honger!
- De pop Hoki, in 1992 gered als bijna uitgehongerd kuiken uit een nest van Codfish Island en grootgebracht door medewerkers van Auckland Zoo – de eerste Kakapo die ooit met de hand werd grootgebracht – is nu bijna 10 jaar oud. De Kakapo medewerkers denken dat ze nu geslachtsrijp is.
 - Hoewel bijna alle poppen in uitstekende conditie zijn, worden er een paar bijgevoerd om hun lichaamsgewicht wat op te schroeven naar een niveau waarbij ze beter broeden. Het is ook belangrijk er voor te zorgen dat geen enkele pop te zwaar wordt of dat ze alleen maar mannelijke nakweek heeft. (We hebben meer poppen nodig!) Gewichtsvermeerdering van enkelingen is een moeilijk karwei omdat het allemaal in vrijheid levende vogels zijn die toegang hebben tot een

- breed scala aan natuurlijk voedsel.
 - Veel van de 19 volwassen mannen op Codfish Island hadden hun 'track & bowl' systeem al klaar – hun traditionele baltsplaatsen of hofmakerijen – om in december te gebruiken.
- Een aantal van de plaatsen waren uitgegraven en sporen uitgezet voor de balts. We hoorden elke nacht veel lokroepen, er werd gejaagd en er waren schijngvechten tussen mannen op de
- demonstratieplaats (lek of arena).
 - Meer dan 80 mensen uit Nieuw Zeeland – en zelfs uit Canada – die hebben aangeboden om volgend jaar twee weken te helpen als onbetaald vrijwillige Kakapo nestbewakers op Codfish
- Island. Met een gepland intensief beleid en afuisterprogramma, zijn vrijwilligers van wezenlijk belang om de volledig Kakapo medewerkers bij te staan tijdens het hoogtepunt van het broedseizoen – februari tot mei.

Kaapse papegaaien en geelhout bomen (pag.14)

door Mike Perrin

Hoofdoorzaken voor de bedreigingen van de Kaapse papegaaai *Poicephalus robustus* houdt verlies van hun habitat in, die hun voedsel verschaft, vooral de pitten van de vruchten van het geelhout, en voor nestgelegenheid. Nestplaatsen bevinden zich overwegend in dood en rottende geelhout bomen, die tijdens stormen en door kettingzagen verloren gaan. Ouder bomen worden met vergunning geveld als boswachters denken dat ze hun maximale rijpheid hebben bereikt en nog weinig aan de productiviteit van het bos bijdragen, of zijn vernieuwing, hoewel dit laatste wordt voorkomen door vee en geiten die grazen op de zaailingen van geelhout. De tegenwoordig overgebleven bospartijen zijn verdeeld en wijdverspreid liggend waardoor de papegaaien lange afstanden moeten vliegen tussen hun rust- en voedselplaatsen. Als tijdens een bepaald seizoen het natuurlijke voedsel aanbod laag is of mislukt, tengevolge van slechte weersomstandigheden, eten de papegaaien eventueel in noten- of fruitboomgaarden, waar ze worden blootgesteld aan geweren en vangst. De vogels worden gevangen voor avicultuur, meestal niet voor huiskamer, de vraag hiervoor is dramatisch toegenomen. Waarom?

Omdat de papegaaien in toenemende mate zeldzaam worden, de wet van vraag en aanbod dicteert dat de prijs hoger wordt. Daarom is het een grotere verleiding voor de Afrikanen van het platteland om door hebzuchtige middenstanders te worden overgehaald wilde vogels te vangen en de nesten leeg te halen voor kuikens. Waarom worden deze stropers niet in de kraag gegrepen? Is het vanwege de onvoldoende wetten? Nee het is vanwege het onvoldoende uitvoeren van de wetten. Zijn de wetsdienaars voldoende gemotiveerd? Ja, sommigen zijn heel erg gemotiveerd, maar veel aviculturisten en een paar dierenartsen willen hier niet tegen getuigen voor het gerecht om bewijs tegen de stropers te leveren. Af en toe gaat er bewijsmateriaal verloren uit de kantoren van natuurbeschermingsorganisaties, waardoor rechtzittingen werden voorkomen. Om in de toekomst veroordelingen te doen slagen worden geavanceerde eigentijdse, moleculaire technieken ingezet. Bijna op dezelfde manier als DNA sexen bij papegaaien, het kan gebruikt worden om de afkomst, verwantschap en persoonlijke kenmerken uit te vinden. Een kweker kan niet langer hun paar Kaapse papegaaien, die jaren geleden met vergunning

werden aangeschaft, vervangen door wildvang vogels, als het oorspronkelijke paar is verkocht; of claimen dat kuikens uit het wild de nakweek zijn van een onproductief paar van gevangenschap vogels. DNA profielen of vingerafdrukken zullen uitwijzen dat dit niet zo is.

Gerechtigd plaatje

In juni reisde ik naar de UK om Dr. Jon Wetton te ontmoeten, hoofd gerechtelijke wetenschap – DNA Research of the Forensic Scientific Service, die veel aangenomen werk doet voor de British Police Force en Home Office. Hij is één van de experts in het lab die deze technieken ontwikkelden. Ik ontmoette eveneens Dr. Deborah Pain, hoofd International Research en Dr. Guy Shorrock van de Law Enforcement Section op het RSPB (Royal Society for the Protection of Birds), die meewerkten om gerechtelijke acties tegen verschillende handelaren in Slechtvalken in de UK. Mij werd verteld dat alle gerechtelijke stappen door dit team tot dusver succesvol waren geweest. Ik heb kortgeleden Dr. Tee Taylor in mijn team op het Research Centre for African Parrot Conservation op de University of Natal benoemd, die haar doctoraal afrondde op de ontwikkeling van microsatteliet DNA schrijvers

voor papegaaien. Zij zal verschillende doctoraal studenten in gelijksoortige technieken trainen, vooral RAPDs (random-amplified polymorphic DNA) en gebruik ervan. (De studenten zullen onder toezicht staan van Professor Annabel Fossey en mij om het onderzoekswerk op de individuele identiteit en de verwantschap van Kaapse papegaaien, wat zal worden gebruikt als forensisch bewijs bij rechtzaken. De methode zal ook worden gebruikt bij kraanvogels i.s.m. de Crane Foundation, om het gebruik van de R1,5 miljoen kostende DNA automated sequenser, te optimaliseren). Een raadgever op het gebied van milieuwetten wordt ook geraadpleegd om het effectieve gebruik van deze informatie door informanten zeker te stellen. In het verleden is er slechte samenwerking geweest tussen natuurbeschermingsautoriteit en in de provincies waar de Kaapse papegaaien in het wild voorkomen en waar ze worden verhandeld. Deze achterdeur wordt verschaft door de activiteiten van de Cape Parrot Working Group waaronder het vertegenwoordigen op topniveau door natuurbeschermers die zich bezig houden met handhaven van de wet.

Dure operatie

Dit zal een omvangrijke, voortdurende en kostbare operatie zijn, zoals die tegen het wereldwijde terrorisme, maar er worden fondsen geworven op verschillende plaatsen door veel toegewijde mensen, verschillende ter plaatse en sommige van overzee. Jean Pattison b.v., President van de (Amerikaanse) African Parrot Society en bestuurslid van de American Federation of Aviculture waar ik lezingen heb gehouden op hun nationale congres in Houston in juli 2001. De directeur van Birdlife SA. Dr. Aldo Berruti, heeft de volledige medewerking van zijn organisatie beloofd. Hij, zoals zo velen anderen, heeft niet alleen de bedreigde status van de Kaapse papegaai geaccepteerd, maar zijn waarschijnlijke wereldwijde bedreigde soort status. Dit zal bijna zeker gevolgd worden door het aannemen van de CITES Appendix I indeling. De motivatie hiervoor is aangenomen door KZN Wildlife en ter goedkeuring het nationale comité gestuurd en overleg met de internationale meerderheid. Dit zou de Kaapse papegaai direct op een meer bedreigd niveau zetten als b.v. een van de Kraanvogels. (Elk van onze Kraanvogels worden in het wild vertegenwoordigd door een geschat aantal van

10.000 stuks plus dat het geschatte aantal van de Kaapse papegaaien rond de 500 ligt!) Herinner je je wat Birdlife deed aan publiciteit voor de met olie besmeurde pinguïns buiten de kust van de Kaap? Afgelopen jaar, toen ik hoorde dat Kaapse papegaaien op de oostelijke Kaap waren besmet met PBFD, wat onbehandelbaar is en erg besmettelijk, dacht ik dat dat de laatste strohalm was voor de Kaapse papegaai en misschien is dat ook wel zo. Er is echter nu een andere bedreiging, de Kaapse papegaaien worden nu afgeschoten met katapult, ze sterven een pijnvolle dood en worden te koop aangeboden op de Muthi markten. Zover ik weet is dit geen onderdeel van een traditioneel medicijn of Afrikaanse cultuur, maar misbruikt door bedrieglijke schooiers die snel geld willen verdienen. Myles Mander van het Institute of Natural Resources vertelt me dat deze gebeurtenissen opportunistisch zijn, waarbij maar op een paar soorten wordt gezocht, waaronder tot voor kort de gieren en de grond neushoornvogels. De stropers en bedrieglijke schooiers weten de werkelijke waarde van de vogels voor bescherming of geldelijk, niet. Ik ben bezig erachter te komen waarom

de Kaapse papegaaien als 'muthi' gezien worden. Hun snavel is robuust, wat hun de wetenschappelijke naam geeft *Poicephalus robustus*, maar ze zijn nauwelijks zo krachtig of symbolisch als die van de rhino's. Ik vraag me af of het is vanwege zijn nieuw verworven geldelijke waarde en vandaar hun verschijning in de 'muthi' handel. Men kan moeilijk de schuld geven aan arme en verarmde Afrikanen van het platteland. Deze nieuwe aanval op de alsmaar afnemende, bedreigde en in gevaar gebrachte soort, de Kaapse papegaai is catastrofaal. Myles en ik zullen dierenhandelaren ontmoeten om dit probleem te bespreken en hopelijk op te lossen. Al een paar jaar vraagt hij de vogel- en wildlife autoriteiten om met de handelaren samen te gaan werken om deze zaken aan te pakken en te kijken naar alternatieve mogelijkheden e.g. door het gebruik van onbruikbare dieren of verkeersslachtoffers. (Een optie voor de Kaapse papegaai kan zijn de vogels die door natuurlijke oorzaken sterven in gevangenschap programma's). Dr.Mander zegt dat de mensen die 'muthi' verhandelen open staan voor discussie en we krijgen misschien wat handelssteun om de handel uit te bannen (of te

controleren). Iedere mogelijkheid zal worden onderzocht. Terwijl ik dit artikel schrijf, kreeg ik een telefoontje van Dr. Colleen Downs, die van meet af aan betrokken is bij het beschermings-onderzoeksproject van de Kaapse papegaai en die tegenwoordig de jaarlijkse Cape Parrot Big Birding Day telling zo voortreffelijk organiseert, om nog meer slecht nieuws te vertellen! Er is uitgelekt dat er zo'n honderd volgroeide geelhout bomen gekapt zijn op Ntsinkeni Forest waar we Kaapse papegaaien hebben onderzocht en waar nestplaatsen waren. De DWAF (Department of Water Affairs Forestry) Hans Merensky er is waarschijnlijk gecontroleerd bos geogost door een freelancende houthandelaar, die beweerde dat hij 'permissie' had van de plaatselijke autoriteit in het gebied. Hoe kan deze soort actie gerechtvaardigd worden als 'verantwoord gebruik' of optimaal gebruik van bronnen? – het is eerder financiële hebzucht en weer een aanslag op sub-berg bosgebied). De meest recente informatie zegt dat het hout in beslag is genomen en er wettelijke stappen zullen worden ondernomen tegen de houthandelaar.

Vertalingen Ria Vonk